

Nader onderzoek soorten

NADER ONDERZOEK **BEVER**

CONFORM KENNISDOCUMENT BEVER

Locatie onderzoek:
Kanaaldijk Wapenveld

Datum: 3 augustus 2023
Project: NOB50578

INHOUD

1. Colofon	3
2. Samenvatting	4
3. Inleiding	5
3.1 Aanleiding	5
3.2 Planlocatie	5
4. Wettelijk kader	6
4.1 Planlocatie	6
4.2 Vrijgestelde soorten	6
4.3 Onderzoeksmethode	7
4.3 Ecologie bever	9
5. Resultaten en conclusie	13
Disclaimer	14

1. Colofon

Onderzoek	Nader onderzoek bever
Document	NOB50578
Datum	3 augustus 2023
Locatie	Kanaaldijk; Wapenveld
Opdrachtgever	BJZ.NU B.V.
Opdrachtnemer	Ecofect B.V.
Ecoloog	A. van der Voort / P. Wiegel
Adres	Laan 21, 8071 JG Nunspeet
Telefoon	06-12918775
Email	info@ecofect.nl
Internet	www.ecofect.nl
KvK-nummer	87036487
Btw-identificatienr.	NL864184311B01
Rekeningnummer	NL39 RABO 0198 8908 69

2. Samenvatting

Het bureau-onderzoek, habitatgeschiktheidsonderzoek en de cameravallen geven geen aanleiding om aan te nemen dat de bever gebruik maakt van de planlocatie. Het ontbreken van hits op de wildcamera's en de struikrovers® in combinatie met het ontbreken van overige actieve beversporen, heeft opdrachtgever alles gedaan wat redelijkerwijs van hen verwacht mag worden om te voorkomen dat de Wet natuurbescherming betreffende de bever niet wordt overtreden.

3. Inleiding

3.1 Aanleiding

Met de voorgenomen ontwikkelingen aan de Kanaaldijk te Wapenveld heeft BJZ.NU B.V., namens cliënt aan Ecofect B.V. opdracht gegeven een nader onderzoek bever uit te voeren t.b.v. het vergunning traject en inzicht te verschaffen of de geplande uit te voeren werkzaamheden conflicteren met de Wet natuurbescherming. Voorliggend rapport geeft inzicht in het wettelijk kader, de gebruikte methodiek en de resultaten van het uitgevoerde onderzoek. Uit dit verkennende natuurwaardenonderzoek en een habitatsonderzoek ter plaatse is gebleken dat het plangebied functies kan hebben voor de bever.

De bever is in Gelderland beschermd op basis van de Wet natuurbescherming art. 3.10. Dit betekent dat zonder vrijstelling, of d.m.v. een goedgekeurde gedragscode of ontheffing deze soorten niet mogen worden verwond of gedood, en dat vaste rust- en verblijfplaatsen niet mogen worden beschadigd of vernield.

3.2 Planlocatie

De planlocatie ligt aan de Kanaaldijk te Wapenveld buiten, maar aan de rand van, de bebouwde kom van Wapenveld. Op de planlocatie ligt een perceel grasland hetgeen grenst aan de bebouwing.

4. Wettelijk kader

4.1 Planlocatie

Voor het uitvoeren van ruimtelijke ontwikkelingen is o.a. Wet natuurbescherming van kracht. Deze wetgeving vervangt de Flora- en faunawet, boswet en natuurbeschermingswet welke van kracht waren voor 1 januari 2017. In deze wet is de bescherming van gebieden, soorten en houtopstanden geregeld. In de toekomst zal deze wet worden opgenomen in de omgevingswet.

Dit onderzoek is gericht om een inschatting te maken of beschermde soorten voorkomen en gebruik maken van de projectlocatie.

Als door het tijdig nemen van (effectief bewezen) maatregelen een vaste rust- en verblijfplaats in stand blijft, en daardoor geen verbodsverboden uit de Wnb worden overtreden, is een ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk. Wel is het dan van belang om een en ander onderbouwd vast te leggen in een mitigatieplan / projectplan, voor het geval er een handhavingsverzoek of toezicht aan de orde is. Kan ondanks het nemen van maatregelen niet worden voorkomen dat verbodsbepalingen worden overtreden, dan is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk.

De bever wordt grotendeels nationaal beschermd onder het beschermingsregime van 'andere soorten', art. 3.10 Wnb. Het is verboden bevers te doden, te verwonden en hun vaste rust- of voortplantingsplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantings- plaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaats en/of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing.

4.2 Vrijgestelde soorten

De bever is in de provincie Gelderland niet vrijgesteld en valt dus onder het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming.

4.3 Kennisdocument bever

Het onderzoek is uitgevoerd conform het kennisdocument bever (2022) zoals gepubliceerd op de website van BIJ12.

In het voorliggende onderzoek zijn de volgende functies voor bever onderzocht:

- Functioneel leefgebied
- Vaste rust- en verblijfplaatsen
- Voortplantingsplaatsen

Met functioneel leefgebied wordt het gebied bedoeld dat door de bever ook daadwerkelijk wordt benut. Terreinen die te weinig dekking bieden als weiden, akkers, wegen en waterarm zijn etc. zijn ongeschikt en worden daar dus niet in meegenomen

Afwezigheid van bever is aangetoond, als er geen actieve beversporen zijn aangetroffen bij twee inventarisatieronden uitgevoerd door een deskundige in een potentieel geschikt gebied. Eén van deze veldbezoeken moet in het bladerloze seizoen, bij voorkeur maart – april, plaatsvinden en de andere enkele maanden later in het begin van de zomer. Een andere methode die door Ecofect is toegepast, is waarneming van de bever door het plaatsen van wildcamera's en struikrovers. De Struikrover® is een onderzoeksinstrument speciaal ontworpen buis waarmee alle in Nederland voorkomend nocturnale diersoorten vastgelegd kunnen worden. De Struikrover® is een verdere optimalisatie van eerder uitgedachte onderzoeksinstrumenten en voldoet aan de volgende eisen:

- Geschikt voor inventarisatie van bever en andere nocturnale diersoorten
- Lokmiddel dat detectiekans maximaliseert
- Vrijwel onzichtbaar in het veld te plaatsen

Figuur 1 – Links de wildcamera en rechts de struikrover.

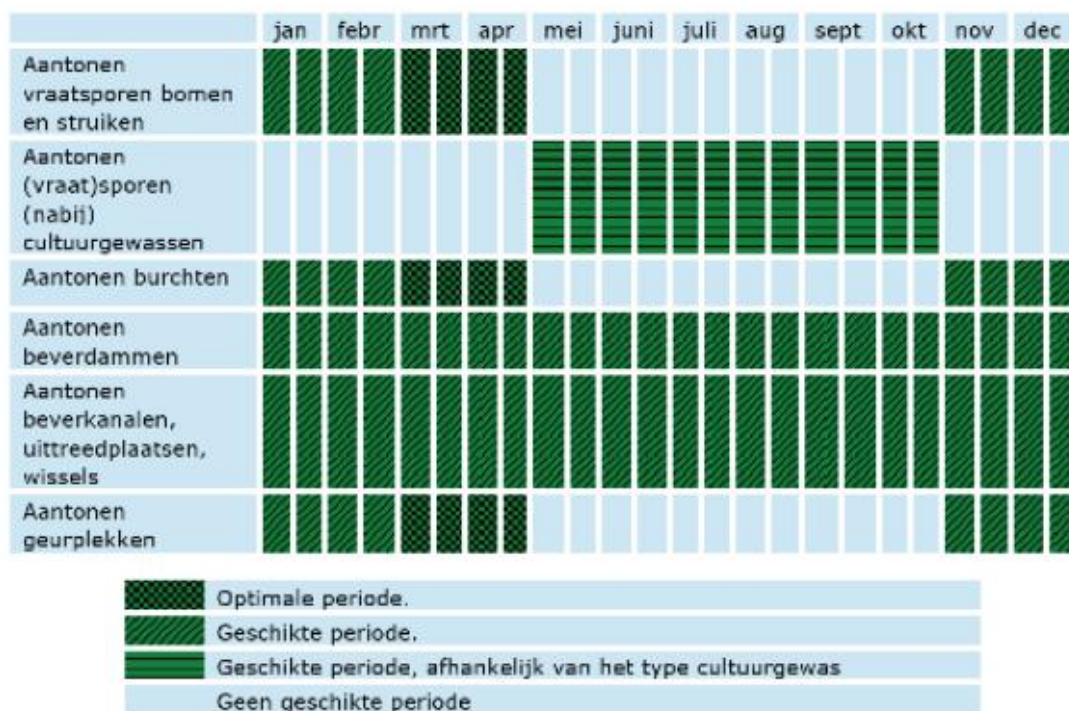
Het is ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is hieraan voldoende invulling gegeven. Wat betreft dit onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs verwacht kan worden.

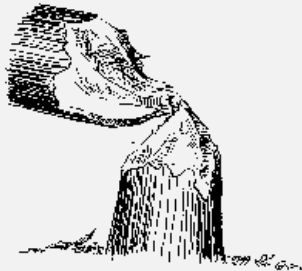
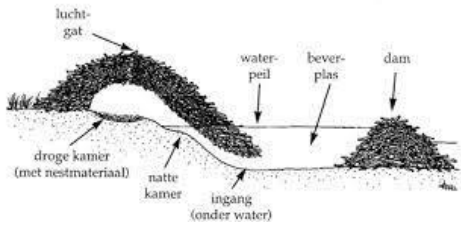
Waarnemingen moeten op kaart worden weergegeven. Deze waarnemingen kunnen bestaan uit aangetroffen burchten, holen, beverdammen en wissels tussen wateren, evenals de gebieden waar de vraatsporen, geurmerken en overige sporen zijn waargenomen. Ook de locaties van eventuele zichtwaarnemingen van exemplaren moeten worden aangegeven. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van al beschikbare verspreidingsgegevens van bevers uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en provinciale verspreidingsatlassen.

De bestaande gegevens moeten van voldoende kwaliteit zijn om ze te kunnen gebruiken om de aanwezigheid of afwezigheid van exemplaren of van voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van de bever aan te tonen. Met het raadplegen van alleen de NDFF kan geen afwezigheid van de bever worden vastgesteld.

Zichtwaarnemingen van beversporen

Figuur 21: Op hoofdlijnen weergegeven de geschiktheid van perioden van inventariseren voor verschillende wijzen van inventariseren.

<i>Beverssporen</i>	<i>Definitie</i>	<i>Afbeelding</i>
<i>Vraatsporen</i>	Vraatsporen kunnen gevelde bomen met potloodvormige punt of deels gevelde bomen met zandlopervormige inkeping zijn, maar ook afgeknaagde takken en de bekende afgekloven houtjes. Vraatsporen aan bomen en takken zijn nog lang zichtbaar. Wanneer veel dunne beverhoutjes en kleine tandafdrukken op de houtjes zichtbaar zijn, is het aannemelijk dat er jongen in het gebied zijn. Aanwezigheid van alleen oudere vraatsporen kan duiden op geen aanwezigheid meer van bevers, een passant of het gebied wordt slechts nu en dan door bevers bezocht.	
<i>Burchten</i>	De takkenhoop van een burcht kan tot wel 5 x 5 meter groot worden met een hoogte van 2,5 meter, maar meestal zijn ze kleiner van grootte. Soms is slechts een klein hoopje takken op de oever zichtbaar. Afhankelijk van de mate van peilfluctuaties en familie grootte, bewoont een beverfamilie één burcht of meerdere. Bij voorkeur maakt de bever zijn burcht op een eiland. Voorts is hij erg trouw in de plek waar de burcht gemaakt is: na vernietiging zal vaak weer op dezelfde plekken nieuwe worden gebouwd. Holen zijn dikwijls alleen waar te nemen bij lage waterstanden.	
<i>Dammen</i>	Beverdammen bestaan uit een wal van takken en modder loodrecht op de stroomrichting van vrij snel stromende watergangen tot 4 à 5 meter breed en worden ook over de volle breedte van het "dal" van de watergang gebouwd. Ook worden wel tijdelijke dammetjes van maïsstengels (figuur 17) gemaakt in kleinere sloten.	
<i>Beverkanalen</i>	uittreedplaatsen en wissels Bevers graven kanaaltjes (goten, figuur 18) tijdens droogte of in moerasachtige terreingedeelten om naar een voedselbron of een burcht te geraken. Vrij brede, uitgesleten wissels (looppaden) zijn te vinden op dammen tussen in gebruik zijnde wateren en naar voedselbronnen. In de oevers kunnen daarbij sterk uitgesleten opgangen ontstaan	
<i>Geurssporen</i>	De geurmerken die bevers in het territorium onderhouden zijn hoopjes tot 10 centimeter hoog van bijeengeschrapte bladeren, waterplanten, takjes, beverhoutjes en modder waarover een geurstof uit de anaalklieren wordt gespreid (figuur 20). Deze karakteristieke bevergeur is onmiskenbaar te ruiken. Zij zijn vooral 's winters en tijdens de voortplantingsperiode te vinden bij de burcht, op wissels en op kalere plekken op de oever nabij territoriumgrenzen en op foerageerplekken.	
<i>Loopssporen</i>	In een duidelijke pootafdruk van de voorvoet zijn 5 tenen zichtbaar, waarvan de duim klein is. In de afdrukken van de achtervoet zijn de tenen soms verbonden door een lijn; het zwemvlies. De staart laat een duidelijk sleepspoor na, dat de pootafdrukken vaak uitwist. De afdruk van de voorvoet is 5,5 cm lang en 4,5 cm breed. De achtervoet is maximaal 14,5 cm lang en 10 cm breed. De paslengte is 40 cm en de spreiding 20 cm. Op de oevers zijn modderbanen en glijbanen of 'opgangen' te vinden van zo'n 20 tot 30 cm breed waar de bever vaak in en uit het water gaat.	

Overzicht van beversporen © Zoogdierenvereniging

4.4 Ecologie bever

De bever (*Castor fiber*) is met een kop-romp-lengte van 70-100 cm het grootste knaagdier van Europa. Bevers waren in 1826 in Nederland uitgestorven. Vanaf 1988 is een aantal organisaties (waaronder het Wereld Natuur Fonds, terrein behorende organisaties en overheden) begonnen met het uitzetten van bevers en inmiddels is het weer een vrij algemene soort.

De bever is een oeverbewoner die met name nachtactief is. Overdag verschuilt deze soort zich in burcht gemaakt van takken, een hol of in warme periodes ook wel bovengronds in de buitenlucht. Ze worden daardoor weinig gezien, maar de sporen die ze achterlaten zijn duidelijk. Het meest duidelijk zijn de knaagsporen aan bomen. Bij foerageren op het land blijven bevers doorgaans binnen een afstand van enkele tientallen meters van de waterkant. In de herfst eten ze ook landbouwgewassen, zoals mais en suikerbieten.

Omdat bevers in zomer en herfst weinig aan bomen knagen en de vegetatie dan hun sporen verbergt, kan een bever in die tijd van het jaar maanden onopgemerkt blijven, zeker als die bever geen burcht heeft, maar een hol gebruikt. Als een bever zich ergens vestigt, begint hij over het algemeen met het graven van een hol onder de waterlijn. Na enkele meters graaft hij omhoog om boven het grondwaterpeil uit te komen. In het droge deel van de oever graaft hij een kamer uit. Is de oever hoog en kleiig dan kan het dak in stand blijven. Is de oever relatief laag en zanderig dan stort het dak van de kamer meestal al na korte tijd in en wordt het gat met takken en modder afgedekt. Steile hogere oevers met een begroeiing van bomen of struiken zijn favoriet voor het graven van holen en de constructie van burchten. Daarbij zorgen de wortels van de bomen en struiken voor een stabiel dak boven de kamer en is dekking en voedsel aanwezig.

Een bever heeft water nodig met een diepte van minimaal een halve meter. Op locaties waar de bever een hol of een burcht heeft, prefereert hij een waterdiepte van minimaal een meter. Als de waterdiepte te gering is en het water stroomt, vergroot hij de diepte en tegelijkertijd het wateroppervlak door dammen te bouwen. De bever doet dit niet in watergangen van meer dan vijf meter breed, omdat dit wateren zijn die doorgaans diep genoeg zijn en waar het waterpeil vrij stabiel is (geen grote verschillen in waterpeil gedurende het jaar).

De bever leeft territoriaal in familieverband. Deze familie bestaat uit een paar met hun jongen tot twee tot drie jaar oud. Het mannetje en vrouwtje blijven hun hele leven bij elkaar. Er zijn ook territoria van eenlingen. Volwassen bevers zijn trouw aan hun territorium. Territoria worden fel tegen bevers uit andere families en zwervers verdedigd. Bij die gevechten vallen soms ook doden. In het territorium en vooral langs de grenzen worden geurmerken met het zo geheten bevergeil afgezet.

De paartijd is in januari en februari. Na een draagtijd van ruim 105 dagen worden in mei of juni een tot vijf jongen geboren. Bevers zijn volwassen in hun derde kalenderjaar. Ze verlaten veelal aan het eind van hun tweede jaar in het voorjaar de familiegroep om op zoek te gaan naar een partner en een eigen territorium. Indien de populatiedichtheid hoog is, stelt een deel van de twee jarigen het vertrek uit tot het najaar, of tot het voorjaar daarop. Daarbij kunnen ze al zwemmend grote afstanden afleggen, tot wel 100 kilometer. De verspreiding kan dus snel gaan. Bevers lopen doorgaans geen grote afstanden over land. Geïsoleerde wateren zullen niet snel worden bereikt, maar het is niet uit te sluiten dat uiteindelijk ook daar bevers komen.

4.5 Onderzoekresultaten

Resultaten

Het veldbezoek is uitgevoerd door Dhr. P. Wiegel en Mevr. A. van der Voort van Ecofect B.V. De onderzoeksmethode die is toegepast bestond uit het systematisch aflopen van het plangebied op zoek naar beversporen en het plaatsen van wildcamera's en twee struikrovers. Voor de data van de veldbezoeken en de waarnemingen wordt verwezen naar de onderzoeksresultaten

De volgende onderzoeksvragen zijn beantwoordt

Is de bever aanwezig in of nabij het plangebied waar de activiteit of werkzaamheden plaats gaan vinden?

Datum	Methode	Waarnemingen
20 april 2023 (bladvrij)	Veldbezoek	geen
18 mei 2023	Veldbezoek	geen
27 juni 2023	Veldbezoek	geen
18 mei- 27 juni 2023	Cameravallen	geen

Welke functie(s) heeft het gebied voor de bever?

Sporen	Aan- of afwezig
Vraatsporen	Aanwezig - oud
Burchten	Afwezig
Dammen	Afwezig
Beverkanalen	Afwezig
Loopsporen	Afwezig
Geursporen	Afwezig

5. Resultaten en conclusie

Op 20 april 2023 is de planlocatie te voet bezocht en systematisch afgelopen om eventuele (verse) sporen in beeld te brengen. Er is langs de oevers van de wetering gezocht naar sporen, wissels, uitwerpselen of dammen. Er zijn geen waarnemingen van genoemde indicatoren van aanwezigheid. Er zijn ook geen verse vraatsporen waargenomen. In het bosje zijn wel enkele oude vraatsporen gezien.

Van 18 mei 2023 t/m 27 juni 2023 is er onderzoek uitgevoerd doormiddel van het plaatsen van cameravallen. Deze zijn geplaatst op locaties die vrij is van menselijke activiteit en in potentie geschikt is als (migratie)route voor Bever. Enkele dichte struwelen geven voldoende voedselmogelijkheden, maar ook dekking en veiligheid voor eventuele predatoren.

Op de camera's zijn geen waarnemingen vastgelegd van bevers. In combinatie met het ontbreken van overige aanwijzingen (vraatsporen, beverkanalen en loopsporen) heeft opdrachtgever alles gedaan wat redelijkerwijs van hen verwacht mag worden om te voorkomen dat de Wet natuurbescherming betreffende de bever wordt overtreden.

De wildcamera's zijn op verschillende locaties geplaatst. De eerste camera is in een bospassage geplaatst nabij de agrarische gronden aan de noordzijde van het perceel. De andere camera was in de ruigte gericht op het water geplaatst. Camera twee heeft de meeste hits opgeleverd (waterhoen). Daarnaast zijn er nog twee struikrovers® geplaatst aan de oevers.

Conclusie / advies

Het bureau-onderzoek, veldbezoeken, habitatgeschiktheidsonderzoek en de cameravallen geven geen aanleiding om aan te nemen dat de bever gebruik maakt van de planlocatie.

Het bosje aan de noordzijde van de planlocatie (buiten de plangrens) is in het verleden gebruikt door de bever. Geadviseerd wordt dit bosje in tact te houden en niet te betrekken bij de geplande ontwikkeling.

Disclaimer

Deze rapportage is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven. Niets uit deze rapportage mag, met uitzondering van de opdrachtgever, worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, kopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van Ecofect B.V., noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is. Ecofect B.V. is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden of andere gegevens verkregen. De opdrachtgever vrijwaart Ecofect B.V. voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing. Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

© 2023 Ecofect B.V.; Nunspeet

